

1. OTURUM – 1. BİLDİRİ

Doç.Dr. Metin Boşnak – Uluslararası Saraybosna Üniversitesi

“Türkiye - Bosna Hersek İlişkilerinde Medyanın Rolü ve Muhtemel Katkıları”

“TÜRKİYE - BOSNA HERSEK İLİŞKİLERİNDE MEDYANIN ROLÜ VE MUHTEMEL KATKILARI”

Dayton Anlaşması ile ilgili bir gerçek vardır ki bu anlaşma, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra IMF, NATO ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi gibi kurumlar aracılığıyla inşa edilen bir dünya sistemi içerisinde imzalanmıştır. Bosna'da bu dünya sistemin bütün unsurları yanlışa düştüler. Bir tarafta, herkesin bildiği gibi, adeta bir soykırıma uğramış insanlar varken, öbür taraftan bu sistemin ana unsurları bu soykırımın gerçekleşmesini izlemişlerdir. Bu sürecin arkasında kimlerin olduğu ise herkesin malumudur. Sonrasında, sürecin arkasındaki güçler yeterli bir toprağı ve bölgeyi çevirdiklerini düşündükleri zaman, gündemi değiştirerek anlaşma masasını kurmuşlardır. Bu örnekte de görüldüğü gibi, uluslararası arena bir tiyatrodur ve bu Dayton müzakere sürecinde de görülmüştür. Müzakereciler, güzel adam rolüne girmişler ve başka müzakere süreçlerindeki benzer senaryo oynanmıştır denilebilir. Bu tip senaryolarda, bir taraf kötü ve çirkindir, bir taraf iyidir. Dayton süreci de buna benzer bir süreçti. Fakat ben bu sürecin detaylarına girerek, malumun ilanını yapmak istemiyorum. Bunun yerine, Türklerin kaçırıldığını düşündüğüm daha önemli bir konuya değinmek istiyorum: Türklerin Bosna algısı. Aslında, aynı noktayı ters anlamda Bosnalılar da kaçırıyorlar: Bosnalılar Türkiye'yi nasıl algılıyorlar?

Bosna Hersek dendiğinde, Türkiyelilerin Hersek kısmı hakkında herhangi bir fikirleri yoktur. Aslında, sadece Bosna kısmını anlamaktadır çünkü Bosna Hersek'in sadece Bosna kısmından oluştuğunu düşünmektedirler. Genellikle, Türkiyeliler Bosna meselesine her iki tarafında kaybettiğine dair bir bakış açısına sahiptir. Bir başka ifadeyle, Türkiyelilere göre sadece Bosna'daki Boşnaklar kaybetmemiş, aynı zamanda kendileri de kaybetmişlerdir. Zira Boşnaklara yapıları kendilerine yapılmış gibi algılamaktadırlar. Bu sadece tarihsel bir algıdan kaynaklanmamaktadır. Türkiye'de yaklaşık 4-5 milyon Bosnalı bulunmaktadır. Türkiye'de bir Bosnalı denildiğinde, Müslüman bir Bosnalı anlaşılır. Öbür taraftan, Türkiyelilerin Bosna'da en olup bittiğine dair olan ilgileri hakkında şunu söyleyebiliriz ki Bosna hakkındaki ilginin artışı bir uyanış gibidir. Aslında,

Türkiyeliler uzun bir uykudan çıkma dönemindedirler. Türkiyeliler, artık, kendilerinin sadece Türkiye devletinin sınırlarına sığamayacak olarak görmektedir. Bu da Türkiyelilerin Bosna hakkındaki ilgisinin artmasının sebebi üzerine bize bir ipucu vermektedir.

Bununla beraber, Türkiyeli insanların Bosna'ya daha çok duygusal yönden baktıklarını düşünüyorum. Türkiyeliler bu ülkeye gelmeden önce, Bosnalı insanların zulme uğramış ve mağdur edilmiş insanlar olduklarını düşünmektedirler. Bir de Türkiyeliler, tarihleri boyunca zayıfların tarafında bulunmayı tercih etmişlerdir. Bu da onları duygusal bakmaya zorlamaktadır. Bunun yanında, Türkiye'nin Bosna ile ilgilenmesinin başka itici güçleri elbette vardır. Bu itici güç, tarihsel bir gelenek olarak düşünülebilir. Bu itici gücü şu soru ile özetleyebiliriz: Ruslar, Almanlar, İngilizler, Fransızlar kendilerinden çok uzaktaki toprak parçaları için projeler üretebilirken

ve tarihi iddialarda bulunabilirken, Türkiye neden bölgedeki güçlü bir aktör olamasın? Neden Türkiye tarihi bağları üzerinden bu bölge hakkında projeler üretemesin? Bu da, aslında, hikayenin öbür tarafıdır.

Fakat Türkiye müzakere edilebilecek, iş yapılabilir doğru insanları bulamamıştır ve bu yüzden pek dış dokunur işlere imza atamamıştır. Bu yüzden, Bosnalılar bu durumu fark edince, Türkiyelilerin sürekli Bosna'ya geldikleri, üst perdeden konuşmalar yaptıkları, fakat Türkiye'ye geri döndükten sonra herhangi bir şey yapamadıklarını düşünmeye başlamışlardır. Bu düşünce, Türkiye'den Bosna'ya gelen bütün gruplar için hasıl olmaya başlamıştır. Türkiyeliler için Bosnalıların gözünde oluşan bu durum, aslında, bir müddet yukarı yönlü hareket eden, sonra süresiz bir şekilde aşağı yönlü hareket eden bir figüre benzemektedir.

Eğer Bosna Hersek'in günümüzde geçerli olan

gerçeklikler hakkında konuşmak istiyorsak, Bosna Hersek'in Avrupa Birliği yolculuğu üzerinde de konuşmamız gerekmektedir. Üç hafta önce, bir Alman-İngiliz Girişimi Bosna'ya gelmiş ve bir panel düzenlemişlerdi. Paneldeki katılımcılar sürekli olarak Bosna'nın tam üyelik için neler yapması gerektiği hakkında konuşuyorlardı.

Onlara, Avrupa Birliği bu kadar güzel ve matah bir yapı ise, İngiltere'nin neden bu yapıdan çıkmak için planlar yaptığını sorduğumda herhangi

bir cevap alamadım. Bu girişim tarafından yapılan panel, tam anlamıyla, tiyatral diplomasiye benzetilmektedir. Fakat yine de Bosna Hersek'in günümüzdeki en önemli gündem maddesi haline gelmektedir ve görmezden gelinemez.

Türkiyelilerin Bosna Hersek algısına dönersek, Türklerin Bosna Hersek'e geldiklerinde kendilerini Fatih Sultan Mehmet gibi hissettiklerini düşünüyorum. Çünkü konuşmalarına öncelikle bu toprakların bir zamanlar Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedildiği ve bir

zamanlar bu toprakların kendilerinin olduğunu söylemekle başlamaktadırlar. Fakat Bosna Hersek'i gezmeye başladıklarında, mimariden yaşam tarzına kadar birçok şeyin değişmeye başladığını fark etmektedirler. Hatta, Boşnaklar dahil olmak üzere

Bosnalı insanların kendilerine olan bakış açıları değişmekte olduğunu görmekteyiz. Bu gerçeklerle karşılaşmaktadırlar çünkü Bosnalı insanlardan beledikleri tarzda tepkileri her zaman alamamaktadırlar.

Bundan sonra, bu gerçeklerle karşılaşan Türkiyelilerin de davranışlarında değişiklik olmaya başlamaktadır.

Sonuç olarak, Türkiyeliler ile Bosnalılar arasındaki bu diametrik olarak birbirine zıt düşünce tarzının varlığı değişeceğine inanıyorum. Bir başka deyişle, Türkiyeliler ile Bosnalıların birbirlerine karşı bakış açılarında birbirlerini doğru anlayacaklarını düşünüyorum. Fakat bunun için gerekli olan, üst perdeden konuşmaları tekrar etmek yerine, geçmiş tecrübelerden ders çıkartmaktır.

1.SESSION – 1.SPEECH

Assoc.Prof..Dr. Metin Boşnak – International Sarajevo University

“The Role of Media in Relations Between Turkey and Bosnia Herzegovina and Its Probable Contributions”

“THE ROLE OF MEDIA IN RELATIONS BETWEEN TURKEY AND BOSNIA HERZEGOVINA AND ITS PROBABLE CONTRIBUTIONS”

The Dayton Agreement has a truth and been based on the world order established after the second World War through IMF, through the NATO, through judiciary system like United Security Council. They all were on the wrong track in the case of Bosnia for Bosnian future. On the one hand, as everybody knows, you can see the people being victimized by genocide, and everybody actually knows who were behind this process. However, the World order let things happen and then after it feel that it had cover certain distances, it came to the fore and started to talk about agreement. As shown in this example, the international arena is a theatre and actually this is also the case for the Dayton negotiation process.

Negotiators pretend to be good guys and movies in this theatre have very similar scenarios with other negotiation processes. In these scenarios, one party is good, one party is bad and ugly. So, this is one kind of aspects of the story in Bosnia Herzegovina. However, I wouldn't like to come up with the details of this process. I think there is a more important point that many Turks have missed: How do Turks perceive

Bosnians? The same missing is also valid for Bosnians, in the contrast: How do Bosnians perceive Turks?

When Turks call about Bosnia Herzegovina, they don't understand the 'Herzegovina' part of this country. In reality, they only understand the 'Bosnia' part because they know that Bosnia Herzegovina is composed only

from Bosnia. Usually, Turkish people look at the Bosnian case as a cause that the both lost. I mean, not only Bosnian people in Bosnia, but also the Turkish people, because Turkish people feel that what is done to Bosniak people is also done to themselves. This is not only historical. In Turkey, today,

there are approximately 4-5 millions people who have Bosnia origins. When you call a Bosniak person in Turkey, it is perceived that this person is already a Muslim and already from Bosnia. Therefore, Bosniak people aren't different from them, in the minds of Turkish people. On the other hand, when we think of the level of interest of Turkish people in recent years in what is going on in Bosnia, we can say that it is like an awakening. They are coming out of a period of long sleep. However, in recent years, the idea started to be common among Turks that they are not people only

within the territories of Turkey. This is how Turkish awareness for Bosnia Herzegovina comes in focus. However, I think that Turks are investing their love to this country. Before they come to this country, they come up with the idea that these people in Bosnia were victimized and Turks have strikingly been like incline to side with the weaker side in history. This is what the Turks believe. On the other hand, there is also another driving force for Turks to be interested in Bosnia. It can be called as a historical and political tradition. It can be summarized with the following question. While Russians, Germans, British, French can claim their own places in the history and over far territories to them, why not Turkey can claim its own historical aims and why not Turkey can be an important player in the area? This is the other part of the story about the Turkish state's interest in Bosnia Herzegovina. However, Turkey failed to find proper somebody who really negotiate with and who do really business. When they cannot realize those things in terms of business, strategy and politics, Bosnians start to think about Turks that they come Bosnia all times, they give high talks; however, they go back to Turkey and cannot do anything. For some time later, the same thing became also valid for next groups that come from Turkey to Bosnia Herzegovina. This is like a methodological figure as moving upwards for some time; however then going downwards forever.

If we are to talk about the real things, we should understand the situation of Bosnia Herzegovina on the

accession way to the European Union, as well. Three weeks ago, a German-British Initiative came to Bosnia Herzegovina and made a panel on this issue. Participants in that panel talked continuously about that Bosnia should do everything in order to take full membership of EU. I asked them a question that if EU is such a great entity, then why England is planning to leave the union. I couldn't get any answer. This is like a theatrical diplomacy. This is the point here. But,

accession to EU is becoming one of the top topics of the Bosnian agenda and it cannot be avoided or ignored. Let me turn to the Turkish attitude to Bosnia Herzegovina. Sometimes I

think that Turks coming to Bosnia Herzegovina feel like Second Mehmet Conqueror when he come to Bosnia Herzegovina, because they mainly start to talk like that 'these territories were Second Mehmet's land, he had got this land'. However, as they travel through Bosnia Herzegovina, they see that many things from architecture to lifestyle, even the attitudes of Bosnian people to them start to change unexpectedly. They confronts these realities because they couldn't often find responses from Bosnian people that they expected. Then, change in their attitudes also happens. Finally, I think that this diametrically opposite attitudes of Turks to Bosnia would change only if they can get the lessons from previous experiences rather than repeating high talks in this country.

Common Life Culture In Balkans

Balkanlarda Ortak Yaşam Kültürü

Kultura Suzivota na Balkanu

İstanbul – Saraybosna – Konyıç - Mostar

Ocak 2016

